

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
N O. 13105

SORE BAS TOYVIM

Isaac Leib Peretz

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

שָׁוֹלְ=בִּיבֵּלְיַאטַעַל

№ 29

ו. ג. פֶּרֶץ

שְׂרָה בָת־טוּבִים

*

פָּאָרְלָאָג „הַוְּלַטְוָר־לִיגָּעָ“ וּוּאַרְשָׁע

שָׁוֹלֵג - בִּיבְּלֵי אַטְעָם

№ 29

ו. ג. פֶּרֶץ

שְׁרָה בָּת - טְרוּבִים

9920 Mr 29

פָּאָרְלָג "סּוֹלְטוֹר-לִיגָּע" ווּאֲרָשָׁע

L. Perec — Sura Bas Towim

Wyd. : Sp. Wyd. „Kultur - Liga”
Leszno 40. 00000 Warszawa 1927

Druk. „D i w e l t”, Nowolipie 7.

דער זיין

אָדָעַר

שְׁרָה בֶּת טֹבִים

וּן דֵי מַעֲשָׂה, וּאָס אַיךְ וּוּלְ יַעַצֵּט דַעֲרַצְיַילַן,
איַן אָן אַוִיסְטָרְלִישׁ=וּאוֹנוֹנְדַעֲרַלְעַכָּע מַעֲשָׂה,
אוֹן — אַיִן אַמְתָּה גַּמָּוֹר. זַי אַיִן קִין שֻׁוּם
סְפָר נִשְׁתָּגַדְרוּקָט, אַיִן קִין קַהְלִישָׁן פְּנַקְס
עִשְׁתָּפָרְשִׁיבָן; אַיךְ הַאָב זַי בְּקַבְּלָה אִישׁ מַפִּי אִישׁ אַיִן
שְׁטָאמַט טָוּן אַגְּרוּיט אַרט...
אַיִן גַּעֲשַׁעַן אַיִן דֵי מַעֲשָׂה פַּאֲרַצְיַיטָּנָס, וּוּעַן עַס זַעַנְעַן
נַאֲך אַזְוִיכְלִיל שְׁצָעַט אוֹן דַעֲרַפְעָר נִשְׁתָּגַעְוָעַן; אַ וּוּלְט
טִיט, "חוֹלְדָ-אוֹס, הוֹלְדָ-אַיִן". אוֹן גַּעֲטַבָּאָפָן הַאָט זַי עַס
אוֹן מַעֲרָן דַעַר מַדִּינָה, אַ יַדְישָׁע קַהְלָה אַיִן זַעַלְטָן,
פְּשָׁחָותָהָיַן אַיִן דַעֲרַפְעָר פַּאֲרַצְיַיט, אַיִן וּוּלְדָאָר צַעַשְׁפְּרִיט,
אוֹן הוֹדָה, אַיִן חַפְּלָה בְּצָבָור, אַוִיסְעָר יְמִים-נוֹרָאִים, וּוּעַן סַעַן
צַיְסַיְסַיְתָּן אַיִן קִיְיט אַיִן דֵי וּוּיְטָעַט אַיִן.

ויצט זיך דעמאַלט אָ ייד אָ שׂוֹיִיגָּעֶר בֵּי אָ גְּרָאָפָּאַין
אָ דָּאָרָף; פֿרְנָסָה רִינְט אַיְבָּעָרָן מוּיְּן... 500 קִיְּ מְגַלְּקָט
ער דעם גראָפָס; זַיְנָע אַיְגָּעָנוּ אוֹיךְ אַבְּיִיסָּל. וְאָט עַר אָ
פֿוֹלְן קָעָלָעָר מִיטָּ פֿוֹטָעָר אָוֹן קָעָז, אָ בּוֹידָעָם מִיטָּ גְּבוֹזָאָתָּ,
פֿלְאָקָס אָוֹן פֿעָלָעָלָעָךְ, אָוֹן דָּעָר טִיסְטָעָר אַיְן בְּזָעָם וּוְאַקְסָט
אַיְן דָּעָר דִּיק, אָוֹן דָּאָס קְנִיפָּל בֵּי דָּעָר שׂוֹיִיגָּעָרָן בָּאַזְיָנְדָעָר,
אָוֹן אָ זָוָן וּוְאַקְסָט אָ גַּעֲזָנְטָעָר, אָ הוֹאַילָעָר, וּוּי אָ יְוָנְגָעָר
בוֹים אַיְן וּוְאַלְד.

אָוֹן פֿוֹנְדָעָטָוּעָגָן, אַיְנָמָּל אַיְן אָ הוֹיְגָּטָעָר=גָּאָכָט, וְאַצְּטָ
דָּעָר שׂוֹיִיגָּעֶר בֵּי אָ וּוּקָטָן לְיכָט בִּימָם טִיש אַיְבָּר דִּי
חַשְׁבָּנוֹת, מִיטָּ דָּעָר שְׁפִּיְּן-וּוְיִסְלְּעָכָר בָּאָרְד צְחוּשָׁן דִּי צִּין,
דָּעָר שְׁטָעָרָן גַּעֲרוֹנָצָלָט, וּוּי פֿוֹן שׂוֹעָרָעָזָאָרג, אָוֹן קוֹקָט
מִיטָּ פֿאָרָנוּפְּלָטָעָ אַוְיָגָן אַיְן פֿעָנְסָטָעָר אַרְיִין...

- דָּו זִינְדִּיקָט, מִיְּן מַאְנִי — וּוּקָטָן אִים פֿוֹן דִּי גַּעַגְעָן
דָּאָנְקָעָן דָּעָר שׂוֹיִיגָּעָרָנָם קוֹי. פֿוֹן דָּעָר צְחוּטָעָר שְׁטוֹב אַיְזָן
זִי אַרְיִינְגָּעָקוּמָעָן, צָוָם שְׁלָאַפְּנִידִיקָן זָוָן גַּעֲקוֹקָט, אָוֹן אַיְדָן
פְּנִים שְׁטָרָאָלָט. - הַעֲרָסָט, אַיְבָּרְגָּעָבָוִינָן הַאָב אַיְדָן זִיךְּ אַיְבָּרָעָר
אִים... דִּי בּוּקְלָעָךְ רְוִיטְלָעָן זִיךְּ, וּוּי אָפְּרִישָׁעָר פֿרִימָאָרגָן
אָוֹן דָּעָר אַטָּעָם אַיְזָה רְוִיק אָוֹן שְׁטִילָן, אָוֹן שְׁמַעַט גַּאֲךְ פְּרָהָר
שְׁעָעָפָּה...

- דָּאָס אַיְן טָאָקָעָ מִיְּן זָאָרג, - עַנְטֶפְּעָרָט דָּעָר שְׁחוֹתָ
גַּעַר. — מַעַן וּוְאַיְנַט אַיְן אָ דָּאָרָף, וּוּוִיטָן אָ זִידְיָשָׁס
קְהִילָה, אָוֹן יָאָרָן צִּיְּן, יָאָרָן פְּלִיעָן, וְהָאָפְּנָעָמָט מַעַן אָ שְׁדוֹזָה
פְּאָר אַוְנָזָעָר זָוָן, זָוָי אַזְוִי וּוּעָטָטָמָעָן אִים פֿאָרָקְנָמָזָה

- גְּאָט וּוּעָט הַעֲלָפָן — טְרִיאִיסְטָן דִּי שׂוֹיִיגָּעָן, — שְׁאָט
הָאָט בֵּין אַהֲרָן, אָוֹנוֹ נִישְׁטָט פֿאָרָלָאָזָט...

- אָט דָּאָס אַיְזָה עַס טָאָקָעָ, — מְאָכָט דָּעָר שְׁדִיְּגָעָר,

בְּאָסָט הַלְּךְ דָּאָרָף מַעַן, אָוֹן אַיְן וּוּלְכָן זְכוֹתָה קִיְּן יוֹדָעָה

אפֶר בֵּין אַיךְ נִשְׁטָּח, לְעָרְנָעָן לְעָרְןָ אַיךְ נִשְׁטָּח, צוֹוִישׁוֹ יְהֻנָּה
 תְּאוֹיִינְתּוֹ מַעַן נִשְׁטָּח, נָאָר אַיִּינְמַזְנָה קָאנְעָן מִיר מַקְיִים זַיִּין, —
 הַכְּנוֹת=אָוֹרְחִים הַיִּסְטָּדִיְּמַזְהָה — אָוֹן זַעַן — עַר וּוַיִּזְטָ אַיךְ
 מַיטָּן בְּלִיק צָוּם פָּעָנְסְטָעָר=צָוּ — אַיִּזְאָנְגָעְפְּלָאָלָן אַשְׁנָיִי פָּוּנְ
 הַמְּנָלָן, אַ גְּרוֹיִסְטָר שְׁנִי, הַאֲטָעָר דִי שְׁטָעָגָן פָּאָרִיאָגָט, דִי
 חַעַגָּן פָּאָרְשִׁיט, אָוֹן טָעָג, אָוֹן אָפְשָׁר וּוֹאָכָן, וּוּעָטְ קִיְּין אָוֹזָה
 אִיבְּטָר דַעַר שְׁוּעָלָן נִשְׁטָר קּוּמָעָן...
 הַוִּיבְּטָעָר וִיךְ אַוִּיכְ אָוֹן גִּיטָּ אָרוֹיסָ זַעַן, וּוּאָסָ אַין
 דְּרוֹזִיסָן טָוּט זַיִּךְ.

זַי נַעַמְטָ וִיךְ דִי בְּעַטְן צְוָרָעָכְטָ צָוּ מַאֲפָן, זַוִּימְטָ שָׁר
 וִיךְ אַבְּעָרָ צָוּ לְצָנָגָג, וּוּרְעָטָ אַיךְ אָוּמְעָטִיק, לְאָזָטָ זַי אָפְ דָּאָס
 פָּעָטְגָּעָוָאָנָט, גִּיטָּ צָוּם פָּעָנְסְטָעָר צָוּ אָוֹן פּוֹיקְטָ מִיטָּ דִי
 דִּיקְלָעְבָּעָ פִּינְגָּעָר אַיִּן דַעַר שְׁוַיְבָ צָוּמָן אָרוֹיסָ.
 אַיִּזְ אַבְּעָרָ דִי שְׁוַיְבָ גַּעֲפָרְוִוִּין, קְלִינְגְּטָ זַי הַעַלְלָ נִשְׁטָ
 אָפְגָּ אָפְטָ זַי דִי שָׁאָלָ אַוִּיכְ וִיךְ, אָוֹן גִּיטָּ אַנְרָ דָעַמָּן
 פָּאָרָ דַעַר טִירָ. זַעַט זַי, אָזְ דַעַר מַאֲפָן, וּוּאָסָ הַעֲרָטָ נִשְׁטָ
 אַירְעָ טְרִיטָ אַיִּזְ קָעְרָטָ וִיךְ נִשְׁטָ אָוֹם, שְׂטִיעִיטָ פָּאָרְקוּקָטָ
 אַוִּיפָּן וּוְעָגָ פָּוּנָ וּוְאָלָדָ אָרוֹיסָ. קְוִיקָטָ זַי אִים, פָּאָרוֹוָאָנוֹנְדָעָרָטָ,
 גַּעַן וּזְעָן זַי בִּידְעָ צְוֹזָאמָעָן, וּוּי אִיבְּעָרָן פָּאָרְשִׁיטָן וּוְעָגָ
 גַּעַן. זַעַן זַי אַיִּזְ גִּיטָּ אַ גַּעַשְׁטָאָלָטָ אַ וּוּיְבָרְדִּישָׁעָ, אַיִּן אַ הַוִּיבָּ
 טָן וּוְאָלָדָ גִּיטָּ אַ טְרִיקְשָׁעָרָ שָׁאָלָ. אָוֹן דִי שָׁאָלָ אַיִּזְ אַבְּעָרָ
 הַוִּילָעָ, אַיִּן אַ טְרִיקְשָׁעָרָ שָׁאָלָ. אָוֹן דִי שָׁאָלָ אַיִּזְ אַבְּעָרָ
 דִי אַקְסָלָעָן נָאָרָ פָּאָרָ שִׁינְקִיִּיטָ=וּוְעָגָן פָּאָרוֹוָאָרָפָן, גַּלְיִיךְ אַ
 לִינְדָעָ זַוְמָעָרָ=נָאָכָטָ ; נִשְׁטָ אַיְנְגָעְוּוִיקְלָטָ אַיִּזְ זַי אַיִּן דַעַר
 שָׁאָלָ, פְּרִיְיָ פְּלִיעָן רַעֲכָטָס אָוֹן לִינְקָסָ דִי עַקְנָ פָּוּנָ אַיךְ, גַּלְיִיךְ אַ
 זַי וּוּאָלָטָן אַירְעָ פְּלִיגָלָ גַּעַוּעָן... אָוֹן נִשְׁטָ זַי גִּיטָ אַיִּין
 שְׁנִיָּ, זַי שְׁוַיִּמְטָ אִיבְּעָרָן שְׁנִיָּ, קִיְּין פּוֹסָ פָּאָלָטָ נִשְׁטָ אַרְיִינָ,
 לְאָזָטָ קִיְּין צַיִיכְן אִיבְּעָרָ.

קְוָקָן זַי אַזְוִי בִּידְעָ פָּאָרְגָּאָפָטָ, בֵּין דָאָס גַּעַשְׁטָאָלָטָ

קָאַט צֹ צֹ זַי אָוּן פְּרָעָגֶט, צִ קָּאָן זַי נִישְׁטָ רְוֹעָן אַ שְׂעָד
בְּ זַי אֵין שְׁטוּב... .

קָוִימַט דָּאַס פָּאָר=פָּאָלְק אַפְּיִסְלְ צֹ וַיַּהֲ, קָוְקָזְן זַיְךְ
אַיְבָּעָר, פְּרִירַן מִיט גְּרוּוִיס פְּרִיד דָּעַם וּוּיְבָעָרִישָׁן וּוּאוֹנְדָעָר=
לְעַכְן גָּאַסְט אֵין שְׁטוּב אַרְיִין, גָּאַט הָאַט זַיְיַי אַגָּאַסְט בָּאַשְׁעָרָת!
אָוּן וּוַיְילְן וּוּעַקְן דָּעַם מְשֻׁרָּת, הַיִּסְנָמָאָכָן וּוּאַרְעָמָס אַגְּלָעוֹלָאָ
אָוּן דִּי שְׁוּיְיִגְעָרַן לְוִיפְטַצְוָה צֹ דָעַר שָׁאנְק אָוּן עַפְנָט זַיְיַי
בְּרִיְיט אָוּן וּוַיְילְ אַרְוִיסְנָעָמָעָן פְּרַן שְׁעַנְסָטָן אָוּן בְּעַסְטָן עַטָּן
אָוּן טְרִינְקָעָן, אָוּן אַיְגָעָמָאַכְטָח, אָוּן זִיסְנָבְרָאָנְפָן אַפְּיִסְלְ.
דָעַר אַוִּיסְטָעָרְלִישָׁעָר גָּאַסְט וּזְגַט אַבְּעָר: נִיְין! זַי וּוּעָט
גָּאַרְנִישָׁט פָּאַרְזָוָן, גָּאַרְנִישָׁט טָועַם זִיְין, אָז זַי דָּאָרָף נִישְׁאָר,
נָאָר אַפְּרוּעָן וּוַיְילְ זַי זַיְיךְ אַפְּיִסְלְ, זַי גִּיט אֵין אַ נִוִּיטִיק
שְׁלִיחֹות... .

גִּיט זַיְיךְ דִּי שְׁוּיְיִגְעָרַן אַונְטָעָר, צִינְדָט=אָן נָאָךְ אַ
וּעַקְסָן לְיִכְט, פִּירַט דָעַם גָּאַסְט אֵין אַ בָּאוֹנְדָר חַדְר
אַרְיִין; וּוּיוֹזְט=אָן אוּרִיף אַגְּרוּס בְּעַט, אוּרִיף בְּעַטְגָּעוֹ אַזְוִי
שְׁנִיִּי, קִישְׁנָס פּוֹלְעָנוּ, אַלְיִיכְט וּוּאַרְעָם אַבְּעָרָבָעָט... אָוּן וּוַיְילְט
אַיְרָ נִישְׁטָעָן, נִישְׁזָ טְרִינְקָעָן, שְׁלָאָפְט אַיְיךְ גַּעַזְוָנְטָעָהִיט.
שְׁלָאָפְן אַבְּעָר, זְגַט דָאַס גַּעַשְׁטָאַלְט, וּוּעָט זַי נִישְׁאָר, נָאָר
אַפְּרוּעָן אַפְּיִסְלְ, וּוַיְילְ זַי הָאַט נָאָךְ אַ וּוּיִט שְׁלִיחֹות.
אָוּן אָז דִּי שְׁוּיְיִגְעָרַן וּוַיְילְ זַי אַבְּעָרָלָאָזָן אֵין שְׁטוּב, הַאַלְט
זַי זַי אֵין אָוּן פְּרָעָגֶט, וּוּפְלַעַס קָוִימַט פָּאָרָן חַדְר, וּוּאָרָן
אוּוּעָקְגִּיָּן וּוּעָט זַי שְׁטִילְ, אָוּן וּוַיְילְ קִינְגָּעָם נִישְׁטָוּ וּוּעַקְן, וּוַיְילְ
זַי אַבְּעָרָלָאָזָן גַּעַלְט,

שְׁפְּרִינְגֶט דִּי שְׁוּיְיִגְעָרַן אַפְּטִיף גַּעַרְעַנְקָט: קִיְין גַּעַלְט
נִעַמְט זַי נִישְׁטָ, אוּרִיף קִיְין פָּאָלְ נִישְׁט... . דָאַס אֵין דָאָךְ דִּי
אַיְנְצִיקָעָמָצָה, וּוּאַס זַי קָאָגָעָן מְקִים זַיְין אֵין דָאָרָף; אֵין

דעם וכות נאך העלַפְט זי' דאך גאט, און וועט - ביט ז
מיט גורייס בטחן צו - וויטער העלַפְן !

צעשמייכֶּט זיך דאס געשטאָלְט און פרעגט :
- פעלט איז עפֿעַס דען ? האט איר נאך א בקשה ז
גאט ?

- חס ושלום ! .. מזע'מייה, ברוך-השם, איך און מײַז
מאן, געזונט, און אונזוער זון זאל ל'עבן אודאי... און פרנסה,
ברוך-השם, איבערן מויַּל... נאך וועגן א זוג גיט...
און זי דערצ'ילט וועגן איר זון, וואס ווערט 17 יאָר
אַלְט... און מען וואוינט אין א דארף, צוֹן א קהילָה איז
נווינָה...

- און וואס טוט איר דערצ'ו ?

- מען האפט צו גאט, מען בעט זיין ל'יבּן נאַמְצָץ...
דער מאָן אויף זיין לשׂן, זי אויף איר לשׂן... אלע גע-
בעטן בעט זי אויס, אלע תחנות קאָן זי אויסטווינִיק כמעט,
שרה=בת=טובייס אלע זיסע, האָרכִיקָע תחנות... נאָר אַינָע,
דער עיקָר, האט זי שוין מיט טרעָרן דורךגענט, די זוג-
תחנה...
...

גאט וועט העלַפְן, שמייכֶּט דאס געשטאָלְט... איך בֵּין
ויכעד, שמייכֶּט זי... א סימן האט איר, קיין געלְט פָּאוֹן
חוּדר זוּלְט איר נישט, גיב איך איך אַמְתָּנה פָּאָר אַיעָר
אונם כלָה=וועגן...
...

אָזֶוי זאָגָט זי עט, און נעמט דערביי פָּון אַונְטָעָר דער
טָעָרְקִישָׁעָר שָׁאל דִּי מְתָנָה אָפָּעָר : אַפָּאָר גָּאָלְדָעָנָע פָּאנָ-
טָאָפָּעָלָעָק מִיט פָּעָרְעָלָעָק בָּאָנִיִּט... בְּלִיצָט עַס אַין דָּעָר
שׂוֹיִיגָּעָרָנָס אָוִיגָּן, שָׁטוֹפָט אִיר דָּאָס גַּעַשְׁטָאָלְט דִּי פָּאנְטָאָ-
פָּעָלָעָק אַין דָּעָר הָאָנָט אָרִין אָון זאָגָט :

- אַמְתָּנה פָּון שָׁרָה=בָּת=טָבִים, אָון פָּאָרְשָׁוּינְדָט...

אוֹן אָז דַעַר שׁוּיְגָעֵר האָט זיך נִישְׁת גַעֲקָאנְט אוֹיפֶּן
וַיַּיְבֵּשׁ דַעֲרוֹוָצָוֹתָן, דַצְט אַנְגַעַלְאָפֶט אַיְן פִיר אָז נִישְׁת
בָּזְלוֹמְינְזִיק קִיְין זַוְכָנָה, דַעֲרוֹשָׁוָאָקָזְזִי פִיר גַעֲפָנָט,
זַעַט עָר, דַאֲס וַיַּיְבֵּשׁ שַׁפְיִיט אַלְיִין אַיְן מִיטָן עַכְוָב בֵּית אָז
אַפְּנָן כּוֹיל, זַוְיכָגַי גַלְגָעָטָע אַוְיגָן אָז גַאְלָדָעָע פָגָטָאָפָע
לַעַד אַיְזַעַר האָגָאנְט.

ן דערזעלבער צייט, אין דערזעלבער מדינה
מעון, נאר מילן, מילן זויט פון שויגער, און
ニישט וויסנדייך פון שויגער, האט אין א טיפן
וואלד א ייד געוודאוינט, א קוילן-ברענער. האט
א שטיבל אין וואלד און אוייזן געדונגגען, אויך בּי א גראף.
נאָר דער ייד איז אָרְעַמֶּר גַּעֲוֹעַן אָוָן אַשׁוּרָעָר פרנסה
געהאט: זאמליך דאס אַפְּגַעַפְּאַלְעָנוּ פון בִּימָעָר, זומער —
אַפְּגַעַדְאַרְטָע זוּיְגָן, זוּנְטָעָר — קַאֲרָע גַּעֲפְּלַאֲצָטָע פון פראָסְט
און נאָך יַעֲדָן גַּעֲוִיתָע — דאס אַפְּגַעַהָאַקְטָע פון דונְגָר אָוָן
אַפְּגַעַרְיסָעָנוּ פון ווינְטָט, אָוָן טְרָאָגָן צָוָם אַוְיְזָן אָוְיְף
קוּילָן פָּאַרְבָּרְעָנוּן. — קומְטָעָר פָּאַרְזָאַכְט אַהֲיִים אַמִּידָעָר,
אַשׁוּאַרְצָע... האט אִים אַבְּעָר זִין לִיבָּעָר נָאָמָעָן אַזִּיס
טְעַכְּתָעָרְל בְּאַשְׁעָרְט (דער ייד איז אָן אלְמָן גַּעֲוָעָן), קומְטָעָר
זִי אִים אַקְעָגָן מִיט פְּרִיְיך, אָוָן הַלְּפָט אִים ווָאָשָׁן אָוָן
אַיְבָּעָרְטָאָן אָוָן גִּיט אִים צָו עָטָן אָוָן צָו טְרִינְקָעָן אָוָן מַאֲכָט
אִים פֵּין דאס גַּעַלְעָגָר צְרוּבָּט...
און קָאָן עָר נִישְׁט אַיְנְשְׁלָאָפָן, — אָוָן, זִיִּיט עָר אִיז
אָן אלְמָן גַּעֲוָאָרָן, טְרָעָפָט זִיך עַם אִים גַּאנְץ אַפְּט — צִינְדָט
זִי אַקְינְדָל אָוָן, אַזְעָר, ווּעָן קְלָאָרָע גַּעַכְט, שְׁטָעַלְט זִיך

סעגנו דער לבנה צום פענטטערל, און ליענט הוויך אידער
היליכע ספרים אויף "עבריטיש", די מוטער האט זי
אויסגעלערנט, די ספרים בירושא געלאָזט: צאינה וראַינה,
קְבַּדְ-קִשְׁר, מהנֹּות פֿוֹן שְׂרָה-בְּתָוּבִים ... לְיַעֲנֵט זי אַיִם
הוֹיָה... ער, אַפְּרָאַסְטָעֶר יִד, הֻרְטַזְיךְ אַיִין, בֵּין די אַיִינָה
קְלַעְפּוֹ זִיךְ אַיִם צָgo, דְּאַכְטַזְיךְ אַיִם, אֹז יְעַנְעַט לְיַעֲנֵט, די
מוֹטָעָר לְיַעֲנֵט, אֹז ער שלְאַפְטָרְוִיךְ אַיִין, אַיְנְגָעוּוּוּבָט פֿוֹן
דִּיסְן קוֹל אָזֶן די וּוּרְטָעָר די הַיְלִיקָע..

קְוֹמֶט אִיר אַמְּלָאָל אַזְיַעַר האָרֶץ-וּוִיכְיַקָּע תְּחַנָּה אַיִן
דער האָנָט אַרְיָין, אַתְּחַנָּה, וּוֹאָס אַמְּאָמָע זָגָט, וּוֹעֵן זַי
בְּעֵט זַיְן לִיבָּן נָאָמָעָן וּוֹעֵגָן אַזְוָגָפָאָר אַקְינָד...
„אוֹז זַע, לִיבָּעָר, האָרְצִיקָעָר גָּאָט, פָּאָר מִין לִיבָּעָר,
הָאָרְצִיקָעָר טָאַכְטָעָר וּוֹעֵגָן אַזְוָגָ, אַזְוָגָ אַכְשָׁרָן... הַוִּיפְטָט
דָּאָס מִידָּל אָזֶן צָוְפָאָרְשָׁטִיָּין, וּוֹעֵגָן וּוֹאָס עַס גִּיטָּ, הַזְּקָט זַי
אַפְּ אָזֶן וּוֹיָל אָזֶן אַנְדָּעָר תְּחַנָּה נָעָמָעָן, בְּעֵט זִיךְ דָּעָר פָּאַטָּעָר:

- נִין, טָאַכְטָעָר=לְעָבָן, נִין... וּוִיטָּעָר לְיַיְעַן... גִּיבָּ
שְׁקִיד די הַיְלִיקָע וּוּרְטָעָר אַיִן מַוְיל אַרְיָין, לְאַמְּרִיך בְּעֵטָן בַּיִּ
גָּאָט פָּאָר דִּיר... אַהֲרֹן הַאָב אַיִך, טָאַכְטָעָרְשִׁי, אַפְּוּלָס,
פָּאָר, אַיִד אַפְּרָאַסְטָעֶר, קִין וּוּרְטָעָר הַאָב אַיִך נִישְׁט...
מוֹז זַי פָּאָלָגָן אָזֶן לְיַיְעַט וּוִיטָּעָר אָזֶן חַיִּיטָּעָר, חַי
שְׁמַעְקָעְדִּיקָעָר בְּוִימָל גִּיסְט זִיךְ די תְּחַנָּה, לְאַנְגָּג אַיְנְגָעָ-
שְׁלַאָפָן אַיִז שְׁוִין דָּעָר פָּאַטָּעָר - זַי מַעֲרָקָט עַס נִישְׁט, טָר
שְׁנָאַרְלָט-זַי הֻרְטַזְיךְ נִישְׁט אָזֶן לְיַיְעַט... אָזֶן פְּלוֹצְלִינָג וּוּעַקְט
זִיךְ אַוְיפּ אַנְשָׁטָפָאָרְשָׁטָאָגָעָן בְּעַנְקָעְנִישָׁ אַיִן דָעַם מַיְזָלָט
הָאָרֶץ, די יְתּוֹמִישָׁע נְשָׁמָה הָאָט זִיךְ צָו עַפְעָט פָּאַרְבָּעָנְקָט...
עַס קְלַאָפְט זָאָס הָעֲרָצָל=קְלִיָּין, פִּיכְלָט אָזֶן נַעֲפָלְדִּיק וּוּרְטָעָר
די אַיְגָעַלְעָד פָּאַרְדָּעָט, די רַיְין=קִינְדָּעָרִיש בְּלוּעָם, אָזֶן דָּאַט

שׂוֹלְעָכֶל צִיטָרֶט אָזֶן צִיטָרֶט אָזֶן הַעֲרֵט פּוֹן פֿאַהָאַלְטָנָעֶז
שְׁרָעָרֶן פִּיכְכֶּט...

אוֹן אַיְן מִיטָּן — עַפְנֶט זִיךְ דִּי טִיר אָזֶן אַיְן אַיְדָּבָּאָזֶן
חוֹיזָז וִיךְ אַ וְוָוָנְדָעָרְלָעֶכְעַ גַּעַשְׁטָאַלְטָ... אַיְן אַ הוֹיבְגַּ
הַיְכָרֶר אָזֶן אַ טָּעָרְקִישָׁעֶר שָׁאָלָ, דִּי אַוְיְגָן לִיְיכְטָן אַזְוִי
לִיְיְטוּלִיק זִים, אַזְדָּאָס אַיְינְגָעָשְׁרוֹמְפָעָנָעַ פְּנִימָל שְׁטָרָאַלְטָ.
— טָאַטָּעַ! — וְחִילְלָ זַי דָּעַם פָּאַטָּעַר וּוּעָקָן. לִיְיגַט אַבְעָרָ
דִּי אַלְטָעַ אַ פְּינְגָעַר אַבְעָרָ דִּי לְעַפְצָן, וּוּעָרֶט דָּאָס מִידָּל
שְׁצִילָּ, בְּלִיְיבָּט זַי, וְיַי אַיְן אַ פָּאַרְכְּשָׁוּפְטָן חַזְוָם שְׁטִיעָן. אָזֶן
דִּי אַלְטָעַ גִּיאַת-צָוּ צָוּמָט טִיש אָזֶן וּעְצָת זִיךְ, אָזֶן שְׁטָרְעָקָט
אוֹיסָדִי הַאנְטָ אָזֶן צִיטָדָאָס מִידָּל זִיךְ צָוּמָט הַאַרְצָן צָוּ...
— שְׁרָעָק דִּיךְ נִישְׁטָ, מִידָּלַעָ, — זָגַט זַי — שְׁרָה-בָּתָה-
טוֹבָים בֵּין אַיְךְ... מִינְעָ תְּחִנּוֹת הַאַסְאָרָ גַּעַלְיְיעָנָט... אָזֶן עַט
איַז אַ שְׁצִילָּעַ נַאֲכָט, הַאָב אַיְךְ אַיְן מִיְּנָן שְׁטִילְעָרָדוֹ דִּיְן
זִיסָּ קְוִיָּ גַּעַהְעָרֶט, בֵּין אַיְךְ גַּעַקְוָמָעַן צָוּ דִיר אָזֶן הַאָב דִּיר אַ
מְפָנָה גַּעַבְרָאַכְטָ...

אוֹן נַעַמְתָּ פּוֹן אַוְנְטָעַר דָּעַרְ טָעָרְקִישָׁעֶר שָׁאָלָ דִּי מְהֻנָּה
אַפְעָרָ:

— זַעַ, לִיבְ קִיזְ... אַמְּ, סָאמְמַעַט גַּעַשְׁוִירְעָנָעַר אַ
שְׁטִיקָ... אַוְיְףָ אַ בְּיִיטָעָלָעַ צּוֹגָעָשָׁנִיטָן... אָזֶן פְּעָלָ, אַלְעָרְלִיָּ
קָאַלְיָרָן זִיְדָעָנָעַ פּוֹלָ, צָוּמָט אַוְיְסָנִיְעָן דָּאָס בְּיִטָּעָלָעָ... אָזֶן
פָּעָדָעָט נַאֲךְ דָעָרָצָו זִילְבָּרָנוּ, אָזֶן גַּאֲלָדָעָנָעַ אַוְיָךְ אַבְיִסְלָ,
אָזֶן פְּלִיטְעָרְלָעַךְ דָעָרָצָו, אַוְיָךְ זִילְבָּרָ אָזֶן גַּאֲלָדָ... אָזֶן אַזְוִי
זַעַכְתָּו נִיתְמַעַן, טַעַכְתָּעָרְלָ, אָזֶן אַזְוִי וּוּעָרֶט גַּעַשְׁטִיקָט...
הַאַלְטָ דִי נַאֲדָל פָּעָסָט, לִוְיָף מִיטָּ דִי פְּינְגָעְרָלָעַךְ גַּעַשְׁקָט...
זַעָסָט אַמְגָן-זַוְדָל גִּיאַט, אָזֶן אַטְגְּלִיעָן בְּלִימָעָלָעַךְ אַרְוִוִּיסָט...
פְּרִישָׁעָ, וְיַי אַיְן וּוּאַלְדָ אַיְן וּמַעַרְ-צִיְיט... אַפְּמִילְיָן-בְּיִטָּעָלָעָ

ז'י, א מונזה מאך, פאר דיין באשערטן א מתנה, ווי דיין
לייבע מאמע האט דיין ליבן טאטן געשענט.
און די אלטע לערנט, און דאס מיידעלע שטיקט און
העפט.

און או דער פרימאָרגן בליט, באָפֿט זיך דער פֿאָצְעַר אָוּיך, די טֶאָכְטָעָר זִיכְטָ אַלְיִין אֵין שְׁטוֹב מִיט אַתְּפִילִין-בְּנִים. טֶאָכְטָעָ אֵין דַּהֲעַטָּ, סָאָכְטָעָ, וַיְלַבְּעַר אָוּן גַּאֲלָד..

ו' אָז דַעַט שׂוֹרֵגֶרֶת זוֹן אִז אַלְט גַעֲוָאָרָן
וַיַּבְעַצְן יָאָר, הָאָט מֻן אִים אַרְזִיפְגַעַזְעַט אַיְזָה
אַ וַרְגַעַלְעַ אָז גַעַשְקַט אַין דַעַט וַעֲלַט אַרְיַין
זַיְד אַ פַלְהָ זַוְכָן צַו שְׁדָה-בַת-מַכְבִים-פָגַנְטָעָן

...
פָאָרֶט עַר וַחַלְד-אָרִים, וַחַלְד-אִיְתָה, אַיְבָעָר דַעְרַפְעָר אָז
שַׁפְעָט, פַלְהָ-מִידְלָעָן וַיַּזְמַד אָז עַרְד - קִין אַיְגַעַז פָאָסָן
דַ פָאָנטָא-פָעַלְעָן נִישְׁטָט.

פָאָרֶט עַר אַ יָאָר, פָאָרֶט זַוְויִי, נִישְׁטָא אָז גַיְשָׁטָא, פָאָסָן.
לִידַט עַר דַי אַמְנוֹה דַעְרַיָּן, קַעַרְט עַר אָהִים; שַׁר וַעֲטַט טַאַטָּע.
מַאֲמַע זָגָן: סְאַיִן אַ חַלְוָם גַעַזְעַן, אַזְוַיְגַע פִיטַעַלְעָן קְלִיְעָן
זַגְעָן נִישְׁטָט פָאָרֶן...
פָאָרֶט עַר אָהִים, אָז פָאָרֶט, אָז פָאָרֶט פָוָן זַעַג אַרְזָפָן,
אָז פָאָרֶלְגַאנְזְשָׁעַט אַין אַ וַחַלְד, דַעְמַבְעָס בַיַּת דַעְמַנְסָס,
רַיְין בַיַּין שַׁזְיַעַן, נִישְׁטָא אִים אָז נִישְׁטָא אִין.

בְּלִיְבַט עַר שְׁטִין, פְרִיְטָאָן אִין, דַי זַוְן גִיְת אַזְגַעַד אָזָן
קְאַזְט זַיְד, אַ סְיִירְדִיקָע קְוִיל, אַלְקָן טִיטַעַר אָזָן טִיטַעַר אַרְצָן,
דַעַט אַזְוַגְט פָאַלְט צַו - שְׁטַעַלְט עַר זַיְד "שִׁיר-הַשְׂרוּדָה" זַגְעָן.

אנַן גִּיטַּ, שִׁיר-הַשִּׁירִים וְאָגָנְדִּיקַּ, אַין וּוְאַלְדָּ אֲרוֹם, הַאַלְטַּ זֶן
בָּאַן פָּוֹן וּוְעַגְעַלְעַ נִישְׁתַּ וּוְיִיטַּ, אַוְן פָּוֹן פָּעַרְדַּ, וּוְאָס פָּאַשְׁעַטַּ
זֶן... אַוְן שְׂטִילַּ דְּרוּישַׁ, בַּיִם אָוּוֹנְבַּ-וּוּנְטַּלַּ, דָּעַר וּוְאַלְדַּ,
גְּלִיכַּ שָׁר וּוְאַלְטַּ אִים "שִׁיר הַשִּׁירִים" נָאָגְכְּעוֹזָגְטַּ... אַוְן שְׂטִילַּ
זְׁעַרְטַּ אַן טְוַנְקָעַלְעַרְ, אַן פָּלוֹצְלִינְגַּ פְּלָאָמְטַ צְוִישַׁן דֵּי בִּימְשַׁ
אָפְּעַנְסְּטְּעַרְלַ אָוִיךַ, לְוִיפְּטַ עַיְן מִטְ פְּרִידַ אַן קְלָאַטַּ אַן:

— וּוְאוִינְטַ דָּא אָ יִידַ!

— אָ יִידַ!

אָ יִדַּ קְוָמַטַּ פָּוֹן שְׂטִיבָעַלְעַ אָרוֹיסַ, בָּאָוּוֹיְזַטַּ זֶן אָוִיךַ
אָשֶׁר שְׂוּעַלְ!

— שְׁלוּם-עַלְיִירַ אָ יִידַ!

— עַלְיִיכְם-שְׁלוּןַ — עַנְטְּפָעַרְטַ דָּעַר יְוָנְגָעַרְמַאן — קְאַן

פְּצַן הַאַלְטַן שְׁבַת בַּיְ אִיךַ!

— הַאַלְטַן יָאַ, — עַנְטְּפָעַרְטַ מִטְ אָ טְרוּיְעַרְיקַן שְׁמַיְיכַלְ

דָּעַר יִדַּ — נָאַר עַטְןַ האָב אִיךַ נִישְׁתַּ וּוְאַס...

— עַטְןַ האָב אִיךַ, — עַנְטְּפָעַרְטַ דָּעַר יְוָנְגָעַרְמַאן — אַן

פְּרִינְקַעַן אִיךַ — קְוָמַטַּ מִטְ מִיר צָוָם וּוְעַגְעַלְעַ צָוָם, פָּוֹן אַלְעַטַּ

נְעַטַּן אָנְגָעַנְיִיטַ...

אַין אָ שָׁהָ אֲרוֹם נָאַךְ קְפִּלְתַּ-שְׁבַת זִיכְן זַיְן בִּידְעַ

נָאַךְ קְדִישַׁ בַּיִם טִישַׁ... אַוְן יְנְגַעַן זְמִירֹותַ, אַוְן עַסְפַּן...

וְאַטְ דָּעַר יְוָנְגָעַרְמַאן, וְוִי פָּוֹן יְעַדְןַ מְאַכְלַ נְעַמְטַ דָּעַר

אַלְטָעַר אַוְן אִיז קִיְם וּוְאַטְ מְלֻעַם אַפְּיִיסַלַּ, אַוְן טְרָאָגַטַּ זְאַלְדַּ

דִּ רְעַשְׁטַ פָּאַר דָּעַר טִיר אָרוֹיסַ, מִיְנַטַּ עַרְ, פָּאַר אָ קְעַלְבַּלְ צַיְ

אַן עַוְתַּ... אִיז עַר דָּאַךְ נִישְׁתַּ אָזְוִי אָרְעַטַּ דָּעַר יִדַּ, פָּאַר וּוּאַטַּ

הַאַטְ שָׁר קִיְן שְׁפַת נִישְׁתַּ גַּעֲמָאָכַטַּ... אָ יְוָנְגָעַרְמַאן, פְּרַעַטַּ עַרְ

אַטַּ...

נְאַגְטַ דָּעַר אַלְאַטַּ:

— נִיְיןַ, אָן אַרְעַמְעַרְ קִיְלַן-בְּרוּנְטַרְ בִּין אִיךַ... קִיְן

קָלְבַּ, קִין עֹפֹת פֶּאֲרָמָג אֵיךְ נִשְׁטַׁ... נָאָר אֲזִיס טַעכְטַעַרְלַ
הָאָב אֵיךְ, בָּאָרוּעָס גִּיט זַי, נַעֲבָעַ, שַׁעַמְטַ זַי זַיְךְ בָּאָרוּעָסָעַרְ-
הִיִּט אֵין שְׁטוֹב אַרְיִינְצּוּקְוּמָעַן... זִיצְטַ זַי אָוָן עַסְטַ פָּאָר דַּשְׂרַ
שַׂר... .

נַעַמְט דַּעַר יְוָנָגְעָרִיםָאָן מִיט הַאֲרַצְקָלְאַפְּעָנִישַׁ דַּי גָּאַלְדַּעַ-
גַּע פָּגָנְטָאַפְּעָלְעַךְ פָּוּן בְּזַעַם אָרוֹוִיס אָוָן גִּיט זַיְיַ דַּעַם אַלְטַן
אַיְבָעַר :

— גִּיט, מַעַסְטַ זַי אַיְיעַ טַאֲכְטַעַר אָוָן... צַי זַי פָּאָקַנְ...
אַלְטַן... .

קְוִמְטַ דַּעַר אַלְטַעַר צַוְּרִיק :

— זַי פָּאָקַנְ... .

וּן בַּיִם רַיְיכָן שׂוֹיִינָעֶר אֵין אַחֲתִינָה גַּעֲזָעָן...

 ער האט מיטן קוילן-ברענער אַשְׁיזָזְזָעָן גַּעֲטָאָן
 אָונָן דִּי חַוְּפָה האט מעַן אֵין שְׂנָאָט גַּעֲשְׁטָאַלְטָן,
 אָונָן אָזְזָעָן אֵין פָּוּן דָּעָר חַיְּפָה גַּעֲגָנָגָעָן, האט
 יַךְ פְּרוֹצְלִינָג אַגְּשְׁטָאַלְטָן באָזְדִּין, אֵין אַהֲרָב אַהֲרָכָע, אֵין
 אַטְעַרְקִישָׁעָר שָׁאָל, אַפְּנִים אֵין אַלְטָס, נָאָר אַרְיָגָן לִיְּטוֹעָלְקָעָן...
 אָונָן יוֹנָגָע, אָונָן האט קַעַגְן חַתְּן-בְּלָה מִיט אַקְוִילְ-יִיטָּשׁ גַּעֲטָאַלְטָן...
 אָונָן נִישְׁטָן אַלְעָעָה האַבָּן גַּעֲזָאָוָסָט, וּוּעָר דָּאָס אֵין.

Printed in Poland

I. L. Perec — Sura Bas Towim

Wyd. : Sp. Wyd. „Kultur - Liga”
Leszno 40. 00000 Warszawa 1927

Druk. „D i w e l t”, Nowolipie 7

צ'ונטראלער ביבער-לאגער

“kolator-lignu”

וואָרטען, לְעֵשָׂוָה 40, נְוּ

11

